



GENESIS

1:14-31

De hemellichamen, de dieren en de
schepping van de mens naar Gods beeld

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/1-14-31



BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De vierde dag en de oorsprong van het licht	4 min	4
2	De functie van zon en maan	3 min	5
3	De maan als beeld van Christus' licht	2 min	7
4	Gelovigen weerspiegelen Christus	3 min	8
5	Christus' komst als het aanbreken van de dag	2 min	10
6	De vijfde dag en de indeling van dieren	3 min	11
7	De plaats van dinosauriërs in de schepping	4 min	12
8	Landdieren en hun Bijbelse indeling	2 min	14
9	Behemoth als mogelijke dinosauriër	3 min	15
10	Leviathan en dinosauriërs in Jobs tijd	2 min	16
11	Het uitsterven van de dinosauriërs	3 min	17
12	De schepping van de mens was zeer goed	4 min	19
13	De betekenis van 'Laten Wij mensen maken'	4 min	20
14	De mens als beeld en gelijkenis van God	3 min	23

15	Geestelijke vermogens als Gods beeld	3 min	24
16	De heerschappij van de mens over dieren	3 min	26
17	God deelt Zijn heerschappij met de mens	2 min	27
18	Man en vrouw dragen samen Gods beeld	2 min	28
19	God, geslacht en mannelijke beeldspraak	3 min	29
20	Het oorspronkelijke plantaardige voedsel	2 min	30
21	Dierlijke dood vóór de zondeval	3 min	31
	Om verder te lezen		33

1

De vierde dag en de oorsprong van het licht

Laten we opnieuw naar Genesis hoofdstuk 1 gaan. Ik verwacht dat we Genesis hoofdstuk 1 zullen afronden. Daarna wil ik het nog eens doornemen vanuit een ander perspectief, namelijk vanuit een geestelijk perspectief, omdat ik geloof dat het Nieuwe Testament ons aanmoedigt het op ons geestelijke leven toe te passen.

Toen we onze vorige bijeenkomst afsloten, spraken we over de vierde dag en de schepping van de hemellichamen: de zon, de maan en de sterren. Ik wil daar nog iets meer over zeggen, want er valt veel over te zeggen. Aan het einde van onze vorige bijeenkomst heb ik enige tijd gesproken over hoe de tekens van de dierenriem misschien inderdaad opgevat kunnen worden als een van de betekenissen van de uitspraak dat Hij de sterren maakte tot tekenen en om de seizoenen, de dagen en de jaren aan te geven.

Laten we vanaf vers 14 lezen:

En God zei: Laten er lichten zijn aan het hemelgewelf om scheiding te maken tussen de dag en de nacht; en laten zij zijn tot tekenen, en tot aanduiding van vaste tijden en van dagen en jaren!

GENESIS 1:14

We hebben hier al het een en ander over gezegd. De gedachte dat dit de daadwerkelijke oorsprong van de zon, de maan en de sterren was, wordt niet door alle Bijbelgetrouwe christenen gedeeld. Sommige mensen geloven dat de zon, de maan en de sterren in werkelijkheid al eerder geschapen waren, maar dat ze om de een of andere reden niet echt zichtbaar waren. ‘Zichtbaar’ zou een vreemd begrip zijn om hier te gebruiken, aangezien er niemand was om iets te zien. Er waren geen dieren of mensen die de zon, de maan en de sterren konden bekijken. Het idee dat ze zichtbaar werden, is op dit moment in het verhaal dus nogal abstract.

Toch is het waarschijnlijk dat het verhaal vanuit een aards perspectief wordt verteld, alsof er een mens op aarde had kunnen staan kijken. Het is tenslotte geschreven ten behoeve van mensen die op aarde leefden toen het geschreven werd. Vanaf de plek waar zij stonden, zou heel goed bedoeld kunnen zijn dat de zon, de maan en de sterren op dit punt zichtbaar werden, doordat God de nevel liet optrekken die hun licht tot dan toe misschien verspreid had.

Aan de andere kant heb ik de mogelijkheid geopperd dat Hij ze op dit punt werkelijk vanuit het niets geschapen kan hebben. We weten niet of Hij dat gedaan heeft. Maar als Hij dat deed, is dat nogal betekenisvol, want dan zou het betekenen dat Hij natuurlijk al die tijd bedoeld had dat de zon, de maan en de sterren over de nacht en de dag zouden heersen, maar dat Hij ze aanvankelijk niet geschapen had om dat te doen. Zelfs als Hij ze aanvankelijk wel geschapen had, liet Hij ze tot nu toe niet over de nacht en de dag heersen. Dat zou natuurlijk opzettelijk moeten zijn geweest.

Het was niet zo dat dit bij God pas achteraf opkwam. Hij was hier al drie dagen mee bezig en dacht toen: 'O, Ik had een zon, een maan en sterren moeten maken. Nou, Ik kan het nu nog doen. Beter laat dan nooit.' Ik denk niet dat God zo dacht. Ik geloof dat God opzettelijk toeliet dat er enkele dagen licht en duisternis, dag en nacht waren, en zelfs leven, plantenleven, wat wij leven noemen. De Bijbel duidt planten niet als levend aan, maar wij zouden ze wel levend noemen. We weten dat ze uit levende cellen bestaan, net als wij, al zijn het andere soorten cellen.

Maar er was leven dat, in het algemeen gesproken, de zon nodig heeft om in stand te blijven. In dit geval hadden die planten op de derde dag de zon niet nodig, hoewel ze die daarna normaal gesproken altijd nodig zouden hebben. Ze hadden eenvoudigweg het licht nodig. Ik ben ervan uitgegaan dat het licht vóór de vierde dag het licht van God Zelf was, maar dat kan niet bewezen worden. Het is slechts één manier om de opeenvolging van de gebeurtenissen hier te begrijpen.

2

De functie van zon en maan

Maar als God aanvankelijk Zelf voor licht zorgde, zonder de zon, de maan en de sterren, dan was dat, zoals ik zei, ongetwijfeld bedoeld om een gedachte duidelijk te maken die de heidenen in de loop van de geschiedenis nooit helemaal goed hebben

begrepen: de zon is niet de bron van alle dingen. De zon is niet de bron van het leven. Het leven was er voordat de zon er was. De bron van het leven is God Zelf en de heerlijkheid van God. Het is dus heel goed mogelijk dat het licht vóór dit punt daarvandaan kwam.

Er staat dat het grotere licht over de dag heerste. Dat verwijst duidelijk naar de zon die over de dag heerst. Het is interessant dat daarvoor het werkwoord 'heersen' wordt gebruikt. Misschien betekent het eenvoudigweg dat de zon het verstrijken van de uren bepaalde. Het tijdstip van de dag werd bepaald door de stand van de zon: daardoor bepaald, daardoor beheerst. En 's nachts werd de tijd door de maan bepaald.

Vergeet niet dat mensen, voordat ze klokken en horloges hadden, zonnewijzers gebruikten. Ze maten en bepaalden welk uur van de dag het was aan de hand van de schaduw van de zon die over de wijzerplaat bewoog. Ik weet niet precies hoe ze de uren van de nacht bepaalden. Maar ze hadden daar een bepaalde manier voor, want ze wisten daadwerkelijk wanneer de eerste nachtwake eindigde en de tweede nachtwake begon. Dat kwam ongetwijfeld doordat ze kaarsen hadden waarop de uren met markeringen waren aangegeven, of iets dergelijks. Maar de zon beheerste en bepaalde de uren van de dag, en de maan die van de nacht.

Ik wil daar nog één andere opmerking over maken, omdat die vaak wordt gemaakt. Toen God de zon en de maan maakte, zouden we kunnen vragen: waarom maakte Hij ze allebei? Er waren tenslotte sterren, of Hij maakte sterren, om 's nachts licht te geven. Waarom dan ook de maan? Je zou kunnen zeggen dat de sterren 's nachts niet genoeg licht geven om de mens echt te helpen in het donker bezig te zijn. Maar het was niet de bedoeling dat mensen in het donker bezig zouden zijn, tot de uitvinding van het elektrische licht in de zeer recente geschiedenis. Mensen gingen 's nachts eenvoudigweg niet naar buiten, want of de maan nu wel of niet scheen, over het algemeen was de nacht niet de tijd waarin mensen hun werk deden. Het was te donker.

Bedenk dat Jezus zei:

Ik moet de werken doen van Hem Die Mij gezonden heeft, zolang het dag is; er komt een nacht waarin niemand kan werken.

JOHANNES 9:4

Hij zei:

We moeten werken zolang het dag is.

Dat was een algemeen aanvaarde waarheid. Iedereen wist dat je, wanneer de nacht aanbreekt, buiten je werk niet meer kunt doen.

3

De maan als beeld van Christus' licht

Ik denk dus niet dat de maan er uitsluitend was om licht te geven. Er zijn tenslotte bepaalde momenten van de maand waarop zij helemaal geen licht geeft. Op sommige nachten van de maand is de maan onzichtbaar. Wat was dan het doel van de maan? Misschien was zij er, zouden we zeggen, om de getijden te beheersen. Misschien deed zij iets om het evenwicht van de zwaartekracht van de aarde in stand te helpen houden, of wat dan ook. Maar dat is niet wat Genesis zegt. Genesis zegt dat haar licht er was om over de nacht te heersen.

Veel christenen hebben dit als volgt opgevat. We weten dat het licht van de maan weliswaar 's nachts schijnt, maar dat de maan zelf niet lichtgevend is. De maan brengt geen licht voort. De maan is slechts een rots. Zij gloeit niet uit zichzelf. De zon daarentegen heeft wel licht. De zon brengt licht voort. Zij genereert licht. De maan weerkaatst dus licht, zoals we allemaal weten.

Dag en nacht zijn in latere Schriftgedeelten, vooral in het Nieuwe Testament, vaak metaforen voor de aanwezigheid of afwezigheid van Christus in de wereld. Jezus zei:

Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het Licht der wereld.

JOHANNES 9:5

Zolang de zon overdag te zien is, is de zon het licht van de wereld. Jezus zei inderdaad tegen Zijn discipelen in de Bergrede:

Jullie zijn het licht van de wereld.

Maar terwijl Hij in de wereld was, was Hij het licht van de wereld. Zolang de zon aan de hemel te zien is, is het dag.

De Bijbel spreekt in metaforische zin over de aanwezigheid van Christus hier als de dag des Heeren en over Zijn afwezigheid als de nacht. Bedenk dat Paulus in Romeinen hoofdstuk 13 zegt:

De nacht is ver gevorderd en de dag is nabijgekomen. Laten wij dus de werken van de duisternis afleggen en de wapens van het licht aandoen.

ROMEINEN 13:12

Daarmee bedoelt hij ongetwijfeld de tijd wanneer Jezus terugkomt. Wanneer Jezus hier is, is het dag. Het was dag toen Hij hier eerder was, en het zal dag zijn wanneer Hij terugkomt. In de tussentijd is het nacht. Hij is weg.

4

Gelovigen weerspiegelen Christus

Daarom zijn wij tijdens Zijn afwezigheid het licht van de wereld. Maar wij hebben geen licht dat van onszelf is of dat wij zelf voortbrengen. Net als de maan weerkaatsen wij Zijn licht. We kunnen de maan 's nachts zien omdat de zon, vanuit aards perspectief, weliswaar achter de horizon is verdwenen en wij haar niet meer kunnen zien, maar de maan haar nog wel kan zien, omdat de maan een plaats in de hemelse gewesten heeft. De maan staat hoog aan de hemel, in de gebieden waar de zon zelf is. Niet even ver weg, maar wel daarboven, waar zij de zon nog kan zien wanneer wij die niet kunnen zien. Zij kan het licht van de zon terugkaatsen naar de bewoners van de aarde. Het lijkt erop dat God dit stelsel heeft ingericht als een metafoor, als een soort gelijkenis.

Toen Jezus hier en zichtbaar was, was het dag. Toen Hij uit het zicht verdween, toen Hij terugging naar de hemel en verdween, zag de wereld Hem niet meer. Maar Jezus zei in Johannes 14:

Nog een korte tijd en de wereld zal Mij niet meer zien, maar u zult Mij zien, want Ik leef en u zult leven.

JOHANNES 14:19

In zekere zin zien wij Jezus dus wel. In Hebreeën hoofdstuk 2 staat:

alle dingen hebt U onder zijn voeten onderworpen. Want bij het onderwerpen van alle dingen aan Hem heeft Hij niets uitgezonderd wat Hem niet onderworpen is. Nu zien wij echter nog niet dat Hem alle dingen onderworpen zijn,

HEBREEËN 2:8

In Hebreeën hoofdstuk 12 staat dat wij de wedloop met geduld lopen en elke last die ons hindert afleggen:

terwijl wij het oog gericht houden op Jezus.

HEBREEËN 12:2

In 2 Korinthe, hoofdstuk 3, vers 18, staat dat wij allen met onbedekt gezicht als in een spiegel de heerlijkheid van de Heere aanschouwen en van heerlijkheid tot heerlijkheid naar dat beeld veranderd worden. Wij aanschouwen Zijn heerlijkheid. In zekere zin zien wij Hem nog steeds, omdat wij zelf in Christus een plaats in de hemelse gewesten hebben, zoals in Efeze, hoofdstuk 2, vers 6, staat.

Wat we zien, is dat de maan zelf niet werkelijk aan de aarde gebonden is. De maan staat daarboven aan de hemel, waar de zon is. Voor de aardbewoners verdwijnt de zon uit het zicht, maar voor de maan is ze niet uit het zicht. De maan ziet haar en weerkaatst het licht terug naar de aarde. Ik geloof dat dit met opzet zo door God ontworpen is om ons zo'n beeld te geven: terwijl Jezus weg is en het voor de wereld nacht is, is er toch nog licht. Het is niet zo helder, en we zien inderdaad uit naar het opnieuw opgaan van de morgenster in ons hart. Volgens mij staat er in 2 Petrus, hoofdstuk 1, vers 19, dat

En wij hebben het profetische woord, dat vast en zeker is, en u doet er goed aan daarop acht te slaan als op een lamp die schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw hart.

2 PETRUS 1:19

5

Christus' komst als het aanbreken van de dag

Er zijn verschillende plaatsen die spreken over de komst van Jezus als het aanbreken van de dag. Op die manier werd naar Zijn eerste komst verwezen in Maleachi, hoofdstuk 4, vers 2, waar staat:

Maar voor u die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan en onder Zijn vleugels zal genezing zijn.

MALEACHI 4:2

Ik geloof dat dit verwijst naar de eerste komst van Christus. Veel mensen passen het toe op de wederkomst, maar ik geloof dat ik me niet vergis. Zelfs als ik me wel vergis, blijft het waar dat Jezus de zon is en dat Zijn aanwezigheid wordt gezien als de zonsopgang.

Zo staat er ook in de openingsverzen van Jesaja 60:

Sta op, word verlicht, want uw licht is gekomen en de heerlijkheid van de HEERE is over u opgegaan. Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken en donkere wolken de volken, maar over u zal de HEERE opgaan en Zijn heerlijkheid zal over u gezien worden.

JESAJA 60:1-2

Zijn licht zal over je opgaan. En er staat:

De heidenvolken zullen naar het licht van uw dageraad komen.

JESAJA 60:3

Er is een dageraad waarover de profeten van het Oude Testament spraken, en ik geloof dat ze verwezen naar de eerste komst van Christus. Toch worden zulke passages door christenen vaak toegepast op de wederkomst. Wanneer Jezus terugkomt, zal dat natuurlijk het aanbreken van een nieuwe dag zijn.

Maar wij heersen als het ware over de nacht. Niet in de zin dat we op dictatoriale of politieke wijze over de wereld heersen, maar wij zijn degenen die hier zijn en aan wie de verantwoordelijkheid is gegeven om de wereld te verlichten terwijl Christus afwezig is.

6

De vijfde dag en de indeling van dieren

Laten we naar vers 20 kijken. Dit is nu de vijfde dag.

En God zei: Laat het water wemelen van wemelende levende wezens; en laten er vogels boven de aarde vliegen, langs het hemelgewelf! En God schiep de grote zeedieren en alle krioelende levende wezens waarvan het water wemelt, naar hun soort, en alle gevleugelde vogels naar hun soort. En God zag dat het goed was. En God zegende ze en zei: Wees vruchtbaar, word talrijk, en vervul het water van de zeeën; en laten de vogels talrijk worden op de aarde! Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de vijfde dag.

GENESIS 1:20-23

Nu zien we dus de oorsprong van het dierlijke leven. Er zijn mensen die de voortgang van de schepping hier gelijk proberen te stellen aan de veronderstelde voortgang van de evolutie. Dat geldt vooral voor degenen die van deze dagen óf lange perioden van miljoenen jaren maken, óf afzonderlijke scheppingsdagen die perioden van miljoenen jaren onderbreken, of wat dan ook. Maar hoe lang je deze dagen ook maakt, de volgorde van de gebeurtenissen hier komt niet overeen met die van de evolutie. De vogels verschijnen namelijk op dezelfde dag als de vissen, terwijl er nog geen landdieren zijn. Evolutionisten geloven dat vogels geëvolueerd zijn uit dinosauriërs, uit dinosauriërs die op het land leefden, uit reptielen.

We zien dat God dieren kennelijk niet indeelt zoals de latere taxonomie dat doet. Taxonomie is de classificatie van dieren en planten, van levende wezens. Wij zouden dieren bijvoorbeeld indelen in groepen als zoogdieren, reptielen, vissen, amfibieën, insecten, spinachtigen, enzovoort. Maar de Bijbel deelt dieren in naar hun ecologische zones, naar de plek waar ze leven. Alle dieren in de zee zouden vissen omvatten, waarschijnlijk reptielen die in de zee leven, en zoogdieren zoals walvissen en dolfijnen die in de zee leven. Dit zijn niet echt de soorten classificaties die wij in de moderne wetenschap zouden gebruiken.

Dat is natuurlijk geen gebrek in de Bijbel, want wie zegt dat iemand verplicht is de moderne classificaties te volgen? Moderne classificaties zijn gebaseerd op bepaalde kenmerken die dieren gemeen hebben, maar je zou ze net zo gemakkelijk en met evenveel recht kunnen indelen naar hun ecologische zones. In het boek Leviticus worden immers vleermuizen genoemd onder de onreine vogels die door de lucht vliegen, wanneer daar over de reine en onreine vogels wordt gesproken. Volgens onze indeling zijn vleermuizen geen vogels. Vleermuizen zijn zoogdieren. Maar ze vliegen uiteraard door de lucht. Ik heb ergens gelezen dat het Hebreeuwse woord voor ‘vogel’ hier zoiets betekent als ‘wezens die vleugels boven zich hebben’. Het gaat dus niet alleen om vogels, maar ook om vliegende reptielen, zoals de pterodactylen enzovoort.

7

De plaats van dinosauriërs in de schepping

Wat ik zojuist zei, brengt me bij mijn eigen inzicht over waar de dinosauriërs in het geheel thuishoren. Mensen zeggen vaak: ‘Wanneer waren de dinosauriërs er? Waar passen ze in dit beeld?’ Ik heb altijd gedacht: ‘Wat is daar het probleem mee? Waarom is dat een vraag?’ Het is een vraag omdat ons is verteld dat dinosauriërs leefden in een tijd vóór de moderne dieren en vóór de mens. Ons is verteld dat ze zeventig miljoen jaar geleden, in het Laat-Krijt, leefden en uitstierven. Daardoor hebben we de indruk gekregen dat dinosauriërs lang voordat de mensen hier verschenen hebben geleefd.

Wanneer je Genesis leest, lees je niets over lange tijdperken voordat de mensen er waren. Je leest over de schepping, en zes dagen later is de mens er. Mensen zeggen: ‘Waar zijn de dinosauriërs?’ Dat is een van de dingen die mensen die de hiaattheorie aanhangen met dat hiaat proberen op te lossen. Ze zeggen: ‘Er is dit hiaat tussen

Genesis hoofdstuk 1, vers 1, en Genesis hoofdstuk 1, vers 2, en gedurende die tijd zijn er miljarden jaren, en misschien leefden de dinosauriërs toen.’ Christenen kunnen ons van tijd tot tijd in verlegenheid brengen met hun onzinnige antwoorden. Maar er zijn een aantal christenen die werkelijk hebben gezegd dat dinosauriërs nooit hebben geleefd en dat de fossielen van dinosauriërs die zijn gevonden, daar door de duivel zijn neergelegd om ons te misleiden, of door God om ons geloof op de proef te stellen. Dat is overduidelijk iets heel dwaas om te zeggen, en het is zo onnodig.

Als we de vraag stellen: ‘Wanneer kwamen de dinosauriërs erbij?’ Dan kwamen ze erbij met de rest van de dieren. Het waren toch dieren? Wat dacht je dan dat het waren, buitenaardse wezens? Het waren geen planten. Het was dierlijk leven. Sommige dinosauriërs leefden in de zee. Sommige vlogen door de lucht. Sommige leefden op het land. Dat zijn verschillende ecologische zones, en God maakte alle schepselen in elke ecologische zone op hun eigen tijd.

Op de vijfde dag maakte Hij de dieren die in de zee zwemmen. Er worden zelfs specifiek de grote zeedieren genoemd — de ‘grote zeemonsters’, zegt de King James volgens mij. Daar zouden natuurlijk walvissen onder vallen, die enorm groot zijn. De blauwe vinvis is zelfs groter dan enige bekende dinosauriër die ooit heeft geleefd. Voor zover we nu weten, is er niets geweest dat groter was dan een blauwe vinvis, maar walvissen leven nog steeds onder ons. Er waren ook plesiosauriërs en dergelijke, die blijkbaar reptielen waren en in de zee zwommen, en er waren in zee levende dinosauriërs.

Het woord ‘dinosauriër’ betekent letterlijk ‘verschrikkelijke hagedis’, en algemeen wordt aangenomen dat dinosauriërs inderdaad reptielen waren. Hun skeletresten wijzen erop dat ze de lichaamsbouw van reptielen hadden. Er zijn wetenschappers die geloven dat dinosauriërs misschien niet precies zoals moderne reptielen waren, omdat ze mogelijk warmbloedig waren, terwijl moderne reptielen koudbloedig zijn. Maar omdat we niet bepaald een thermometer in het fossiel kunnen steken om te ontdekken wat de temperatuur van dat levende wezen was, is het slechts een van de theorieën die op verschillende momenten populair is geweest.

Maar het maakt niet uit of de dinosauriërs reptielen waren, zoals van oudsher is geloofd, of een ander soort schepsel waarvan geen vertegenwoordigers meer in leven zijn. Ze werden gemaakt op het moment dat de andere schepselen van hun

ecologische zones werden gemaakt. Je hebt dus de vliegende schepselen en de zwemmende schepselen.

8

Landdieren en hun Bijbelse indeling

Dan staat er in vers 24:

En God zei: Laat de aarde levende wezens naar hun soort voortbrengen: vee, kruipende dieren en wilde dieren van de aarde, naar zijn soort! En het was zo. En God maakte de wilde dieren van de aarde naar hun soort, het vee naar hun soort, en alle kruipende dieren van de aardbodem naar hun soort. En God zag dat het goed was.

GENESIS 1:24-25

Zelfs de landdieren worden ingedeeld op een manier waarop wij ze niet zouden indelen. Ze worden niet ingedeeld op grond van hun lichamelijke kenmerken, zoals in de moderne taxonomie, maar op grond van hun verhouding tot de mens. Blijkbaar worden de dieren van de aarde tegenover het vee gesteld. Wij denken bij vee aan koeien, maar in de Bijbel verwijst 'vee' vaak naar schapen, kudden schapen, kudden geiten, enzovoort. Elk gedomesticeerd dier was vee. Vee verwijst dus naar de dieren die de mens domesticeert en voor zijn doeleinden gebruikt. Met dieren worden dan de niet-gedomesticeerde wilde dieren bedoeld.

Kruipende dieren vormen een aparte categorie, en daarmee wordt waarschijnlijk vooral verwezen naar wat wij reptielen en amfibieën noemen. Maar misschien zouden zelfs insecten kruipende dieren genoemd kunnen worden. De schepselen worden dus op deze verschillende manieren beschreven en ingedeeld. De dinosauriërs die op het land leefden, zouden op dat moment zijn geschapen. En het was goed.

9

Behemoth als mogelijke dinosauriër

Wat dinosauriërs betreft: voor mij is het niet zo'n belangrijk onderwerp, maar voor veel mensen wel. Je weet waarschijnlijk heel goed dat het boek Job spreekt over enkele wilde dieren uit de tijd van Job, dieren die Job kende. In Job is het eigenlijk God Die spreekt. God spreekt over deze dieren, en Hij wijst Job op veel indrukwekkende dieren in de natuur: de wilde paarden, de arenden en bepaalde andere dieren die we gemakkelijk kunnen herkennen. Maar onder de dieren die Hij noemt, bevinden zich een paar die we niet kunnen identificeren. Het ene wordt Behemoth genoemd en het andere Leviathan.

De Behemoth leeft blijkbaar aan de oever van een rivier en gaat het water in, maar leeft kennelijk ook op het land, want er staat dat hij al het gras op een heuvel opeet:

Het eet al het gras op een heuvel op. Het is blijkbaar een enorm dier. Een deel van de bewoordingen kan dichtelijke overdrijving zijn. Maar zelfs wanneer er sprake is van overdrijving, dient die om datgene te benadrukken wat wordt overdreven. Zeggen dat hij al het gras op een heuvel opeet, betekent eenvoudig dat hij een enorme eetlust heeft en waarschijnlijk een weide kaal kan vreten. Er staat in het bijzonder dat de Behemoth zijn staart beweegt als een ceder:

Hij kromt zijn staart als een ceder; de pezen van zijn dijen zijn samengevlochten.

JOB 40:12

Daardoor vallen sommige vermoedens af die mensen over dit dier hebben geuit.

De meeste Bijbelcommentaren zijn geschreven door commentatoren die niet in een jonge aarde geloven en niet in een schepping in zes dagen. Ze geloven dat evolutie bewezen is en daarom dat dinosauriërs niet naast de mens hebben geleefd. Wanneer ze dus beschrijvingen van deze schepselen in Job aantreffen, nemen ze aan dat die niet naar dinosauriërs verwijzen, omdat ze ervan uitgaan dat Job nooit een dinosauriër gezien zou hebben.

God beschrijft duidelijk schepselen die Job heeft gezien en die bij de mensen van Jobs generatie bekend zijn. Er wordt zelfs verwezen naar mensen die op ze proberen te jagen, en naar wat er met hun pijlen gebeurt wanneer ze erop schieten. Dit gaat over Leviathan en niet over Behemoth.

Wanneer mensen pijlen op hem afschieten, breken die op de schubben van Leviathans buik alsof de pijlen droog gras zijn.

JOB 41

Commentatoren hebben geopperd dat Behemoth misschien een beschrijving is van een mammoet, een olifant, een nijlpaard of een ander zeer groot, plantenetend schepsel, misschien een neushoorn. Maar dat past niet vanwege de verwijzing naar de staart. Niemand die een olifant of een nijlpaard uitvoerig beschrijft, zou vermelden dat het dier zijn staart beweegt als een cederboom. Misschien eerder als een slang of zoiets, maar niet als een cederboom. We kennen geen enkel enorm plantenetend schepsel dat ooit geleefd heeft en een staart had die zo indrukwekkend was als deze beschrijving aangeeft, behalve schepselen die wij tegenwoordig dinosauriërs zouden noemen. Daarom geloven veel evangelische christenen dat hier een dinosauriër wordt beschreven.

10

Leviathan en dinosauriërs in Jobs tijd

Dat staat in Job hoofdstuk 40. In Job 41 krijgen we de beschrijving van Leviathan, en dat is geen plantenetend schepsel. Het is kennelijk een vleesetend schepsel met een grote, wijd opengesperde bek vol scherpe tanden, die iedereen die het ziet angst aanjagen. Dit is het dier dat schubben over zijn buik heeft waarop pijlen breken alsof ze gedroogd stro zijn.

Sommige geleerden hebben gezegd dat dit een beschrijving van een krokodil is. De beschrijving past beslist beter bij een krokodil dan bij enig ander modern dier, maar speren en pijlen breken niet wanneer ze krokodillen raken. Krokodillen zijn beslist geduchte schepselen, maar hun huid is met menselijke wapens niet zo moeilijk te doorboren. Het lijkt er dus op dat de beschreven schepselen ten eerste in Jobs tijd bij

hem bekend waren. En ten tweede zouden we ze, als we ze tegenwoordig zagen, waarschijnlijk onder de dinosauriërs indelen. Het idee dat dinosauriërs naast de mens leefden, lijkt bevestigd te worden.

Denk er eens over na. Als dat niet zo is, wat dan? Stel dat we niet zouden aanvaarden dat Job een geïnspireerd boek is. Stel dat we dachten dat Job gewoon door mensen uit de oudheid geschreven was, slechts een stuk oude Hebreeuwse literatuur zonder inspiratie. Waar haalde de schrijver dan het idee voor deze dieren vandaan, en waarom sprak hij erover alsof zijn lezers ze kenden? Het is niet alsof hij een of ander verzinsel probeert te presenteren. Alle andere dieren die hij noemt zijn algemeen bekend: de arend, het paard en die verschillende andere dieren. Hij zegt:

Behemoth en Leviathan

en beschrijft ze alsof de jagers uit Jobs tijd deze schepselen heel goed kenden en er doodsbang voor waren. Totdat we een andere nog levende soort ontdekken die misschien bij de beschrijvingen past, is de beste theorie duidelijk dat deze mensen heel vertrouwd waren met dinosauriërs en dat die toen bestonden.

11

Het uitsterven van de dinosauriërs

De vraag waar de dinosauriërs sindsdien gebleven zijn, brengt sommige mensen er natuurlijk toe te denken dat dit een probleem vormt voor het idee dat dinosauriërs geschapen zijn. Maar dat is niet zo. Er zijn veel diersoorten, dinosauriërs en andere dieren — vogels, zoogdieren en reptielen — die uitgestorven zijn, en veel daarvan in de moderne tijd. De Californische condor is onlangs bijna uitgestorven. Alleen dankzij menselijke inspanningen om hem te behouden en opnieuw uit te zetten is hij niet uitgestorven. Veel diersoorten hebben in de loop van de geschiedenis hun tijd gehad en zijn daarna uitgestorven.

Het lijkt erop dat dinosauriërs daar ook toe behoren, al denken sommige mensen dat er zelfs tegenwoordig nog enkele exemplaren zouden kunnen leven op plaatsen waar geen mensen komen. Ik ga niet beweren dat dit het geval is, maar we weten ook niet dat het niet zo is. Het enige wat we kunnen zeggen, is dat dinosauriërs, als ze inderdaad volledig verdwenen zijn, daarin niet uniek zijn. Veel diersoorten zijn

namelijk in de moderne tijd uitgestorven. Van meer dan een miljoen soorten schepselen is bekend dat ze ooit geleefd hebben, maar nu niet meer op deze planeet voorkomen.

Wanneer de dinosauriërs zijn uitgestorven, weten we niet. Maar omdat we weten dat dinosauriërs ooit over de hele aarde voorkwamen, is één theorie die redelijk logisch klinkt dat ze misschien kort na de zondvloed zijn uitgestorven. Als ze ten tijde van Noach nog leefden — en dat lijkt waarschijnlijk, als Job ze later kende — dan zou Noach exemplaren ervan in de ark hebben meegenomen. Na de zondvloed, toen de meeste waren omgekomen, zouden er echter nog maar heel weinig exemplaren over zijn geweest. Als ze een plaag voor de mensheid werden, wat je je goed zou kunnen voorstellen, dan kunnen ze binnen enkele generaties na de zondvloed heel goed opgejaagd en uitgeroeid zijn.

Wie weet? Ik weet het niet, maar het zou verklaren hoe een soort die ooit over de hele planeet voorkwam, kennelijk snel volledig verdween. De zondvloed zou een doeltreffende manier zijn geweest om de populatie in het algemeen uit te roeien, behalve de exemplaren die zich in de ark bevonden.

Mensen zeggen: ‘Wil je me nu werkelijk vertellen dat Noach die reusachtige dinosauriërs in de ark meenam?’ Sommige kunnen vóór de zondvloed uitgestorven zijn, en dan zou hij ze niet hebben meegenomen. Maar als hij wel dinosauriërs in de ark meenam, zou hij ongetwijfeld jonge exemplaren hebben meegenomen. Een pas uitgekomen brontosaurus zou helemaal niet zo groot zijn geweest, niet veel groter dan bepaalde dieren die wij tegenwoordig hebben en die Noach meenam. Dit alles klinkt buitengewoon dwaas voor mensen die er niet bepaald van overtuigd zijn dat de Bijbel hier ware geschiedenis vertelt. Het klinkt ook dwaas voor mensen die meer overtuigd en onder de indruk zijn dan ze zouden moeten zijn van de beweringen van de moderne evolutiewetenschap, die eerlijk gezegd niet zo goed onderbouwd zijn als men je wil doen geloven.

12

De schepping van de mens was zeer goed

Zo zijn de landdieren op de zesde dag gemaakt. En dan, in vers 26, komt de belangrijkste daad. Die is zelfs zo belangrijk dat er nog een hoofdstuk aan wordt gewijd om die uitvoeriger te behandelen. In Genesis 1 wordt die vrij snel behandeld, en dat is de schepping van man en vrouw.

In Genesis 1:26 staat:

En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen! En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen! En God zei: Zie Ik geef u al het zaaddragende gewas dat op heel de aarde is, en alle bomen waaraan zaaddragende boomvruchten zijn; dat zal u tot voedsel dienen. Maar aan al de dieren van de aarde, aan alle vogels in de lucht en aan al wat over de aarde kruipt, waarin leven is, heb Ik al het groene gewas tot voedsel gegeven. En het was zo. En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de zesde dag.

GENESIS 1:26-31

Nu zien we dat er dikwijls wordt gezegd dat God de daden die Hij op een bepaalde dag had verricht, bekeek en tot de slotsom kwam dat wat Hij had gedaan goed was. Dat wordt bij veel van de dagen herhaald. Niet bij allemaal, maar bij de meeste dagen. Er

staat dat God zag wat Hij had gemaakt en dat het goed was. Hier aan het eind staat dat Hij alles zag wat Hij had gemaakt en dat het zeer goed was, blijkbaar om het te benadrukken. Het was voortreffelijk. Het was veel beter dan alles wat er daarvoor was geweest. Alles was op zijn eigen manier en in zijn eigen volgorde goed, maar het geheel was voltooid, en dat was iets heel goeds.

Nu denk ik dat de schepping van man en vrouw het zeer goed maakte. Tegenwoordig denken we vaak aan man en vrouw, het menselijk ras, als datgene wat de aarde heeft verdorven, vervuild en vernietigd. Tot op zekere hoogte is dat natuurlijk waar, en dat is een gevolg van de zondeval. Maar toen God het oorspronkelijke paar maakte, waren zij goed. Zij waren zeer goed. Zij waren niet verwoestend. Zij waren niet zondig.

Sommige mensen zeggen: „Heeft God hen volmaakt gemaakt? En als zij volmaakt waren, waarom zondigden zij dan? Hoe kon een volmaakt mens tegen God in opstand komen?” Het is niet helemaal juist om te zeggen dat zij volmaakt waren. De Bijbel gebruikt die term niet. Het is juister om te zeggen dat zij onschuldig waren. Een klein kind is onschuldig, maar een klein kind is niet volmaakt. Volmaakt zou wijzen op volwassenheid, volledigheid en helemaal geen ruimte meer voor verbetering.

Toch denk ik dat God Adam en Eva als kinderen heeft gemaakt. Hun lichamen waren die van volwassenen, maar wat hun besef en bewustzijn betreft, waren zij volgens mij als kinderen. Hij was ongetwijfeld van plan dat zij een eeuwigheid zouden doorbrengen met leren, zich verwonderen en groeien in hun kennis van God en van de dingen die Hij had geschapen. En zij zouden die eeuwigheid hebben geleefd als zij niet hadden gezondigd. Natuurlijk werd dat allemaal onderbroken door de zondeval, maar zij waren onschuldig. Zij waren niet volmaakt. Zij hadden niet gezondigd totdat zij inderdaad zondigden. In die tijd hadden zij een ononderbroken gemeenschap met elkaar en met God.

13

De betekenis van ‘Laten Wij mensen maken’

Nu staat hier dat God bij Zichzelf overlegde. In vers 26 zei Hij:

Laten we de mens naar Ons beeld maken.

Alle andere keren is het eenvoudigweg dat God zei:

Laat dit er zijn.

Of dat God zei:

Laat dat er zijn.

We lezen niet dat God daar vooraf over nadacht, hoewel Hij dat beslist gedaan moet hebben. Maar bij geen van de eerdere dingen die Hij schiep, lezen we over Zijn overleg. Hier lezen we dat Hij bij Zichzelf te rade ging. Blijkbaar zei Hij:

Laten we de mens naar Ons eigen beeld maken.

Het is duidelijk dat mensen zich altijd afvragen: „Waarom zegt Hij ‘Ons’? Tegen wie spreekt Hij? Spreekt Hij tegen de engelen?” Waarschijnlijk niet, hoewel de engelen op dat moment vermoedelijk al bij Hem waren. Je zou zelfs kunnen zeggen dat wij naar het beeld van zowel God als de engelen zijn gemaakt, als je ervan uitgaat dat engelen er ongeveer zo uitzien als wij. Maar de engelen hadden geen aandeel in onze schepping. God zegt:

En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen!

GENESIS 1:26

Hij heeft het over het scheppen van een nieuwe soort. De engelen hadden daar geen enkel aandeel in, en Hij zou hen niet hebben uitgenodigd om daarin een rol te vervullen. Anders zou de aanbidding van engelen rechtmatig zijn, omdat zij dan onze scheppers zouden zijn. En het is ons verboden engelen te aanbidden.

Weet je wat de rabbijnen hierover zeggen? Toen God zei:

Laten we de mens naar Ons beeld maken.

zeggen de rabbijnen dat Hij tegen de dieren sprak. Zij nemen aan dat de evolutie waar is. Daarom zouden zij zeggen dat onze lichamen uit dieren zijn geëvolueerd. De dierenwereld heeft ons dan in zekere zin naar haar beeld geschapen. En God voegde Zijn beeld toe toen Hij de levensadem in ons blies, zodat wij een combinatie zijn van een dierlijke en een goddelijke natuur. Dat is een tamelijk interessante, maar onnodige veronderstelling.

Calvijn geloofde — en ik noem hem alleen omdat hij een beroemde theoloog is die bij veel mensen enig gezag geniet — en veel andere christenen geloven eveneens dat dit meervoud simpelweg een literair meervoud was, een pluralis majestatis, zoals hij het zou noemen. God is slechts één God, maar Hij is meer dan louter een individueel persoon. En daarom bestaat er deze verheven manier om over onszelf te spreken wanneer iemand het over zichzelf heeft.

Sommige koningen en koninginnen van Engeland hebben, voor zover ik me herinner, in het meervoud over zichzelf gesproken: ‘Wij hebben verordend,’ of: ‘Wij hebben besloten.’ Journalisten doen dat trouwens ook. In sommige gevallen is het een journalistiek ‘wij’. Zelfs ik doe dat onbedoeld op de radio. Dan zeg ik: ‘Waarom bel je niet om met ons te praten?’ of: ‘Wij stellen de steun die je opstuurt op prijs,’ of iets dergelijks. Maar wie zijn ‘wij’? Ik ben het maar. Er is niemand anders dan ik. Het is journalistiek taalgebruik. Maar Calvijn dacht dat het een pluralis majestatis was.

Veel christenen zouden natuurlijk de voorkeur geven aan de gedachte dat het een verwijzing naar de Drie-eenheid is. We zijn tenslotte al een meervoud tegengekomen in het woord Elohim, dat vreemd genoeg verbonden is met werkwoorden in het enkelvoud. Het is dus niet iets nieuws dat er bij het spreken over God een meervoud wordt gebruikt. Het is alleen de eerste keer dat er een voornaamwoord in het meervoud wordt gebruikt. En het is ook niet de enige keer dat we dat zullen tegenkomen. Later, in hoofdstuk 11, in het verhaal over de toren van Babel, zegt God tegen Zichzelf:

Laten Wij neerdalen en gaan kijken naar wat zij daar maken.

GENESIS 11:5-7

Naar alle waarschijnlijkheid is het óf een trinitarische manier om God te openbaren als een wezen dat tegelijk meervoudig en enkelvoudig is, óf het is eenvoudigweg een literair middel en, zoals ik al zei, een pluralis majestatis. We zullen ons er niet veel langer mee bezighouden, omdat we werkelijk niet met zekerheid tussen die twee kunnen kiezen. In je eigen gedachten kun je de voorkeur geven aan de ene of de andere verklaring.

14

De mens als beeld en gelijkenis van God

Nu staat er dat man en vrouw naar Gods gelijkenis werden gemaakt. God zegt:

Laten we de mens naar Ons beeld en Onze gelijkenis maken.

De mensheid vertoont gelijkenis met God, maar uiteraard ook enige ongelijkheid, want er is werkelijk niets wat aan God gelijk is. Toen de Israëlieten uit Egypte kwamen, zongen en vierden ze feest en zeiden ze in Exodus hoofdstuk 15:

Wie is als U onder de goden, HEERE? Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, ontzagwekkend in lofzangen, U Die wonderen doet?

EXODUS 15:11

Er is niemand zoals U, God.

In sommige opzichten lijken we op God. In andere opzichten lijken we helemaal niet op Hem. Wij zijn niet onzichtbaar. Wij zijn niet alomtegenwoordig. Zelfs voordat Adam en Eva ten val kwamen, waren ze niet alomtegenwoordig. Ze waren niet alwetend. Ze waren niet almachtig. God heeft bepaalde onmededeelbare eigenschappen die Hem tot God maken. De mensheid is in die zin nooit God geweest, is nooit als God geweest doordat ze in die eigenschappen deelde, en zal dat, voor zover ik weet, ook nooit zijn.

Maar de manier waarop de mens op God lijkt, is opnieuw onderwerp van speculatie geweest. Sommige mensen denken dat God er min of meer uit ziet zoals wij, en dat wij daarom zo gemaakt zijn dat we op Hem lijken. Er staat echter mannelijk en vrouwelijk.

Ziet Hij er dan mannelijk en vrouwelijk uit? Ik denk eigenlijk niet dat onze lichamelijke, ons fysieke uiterlijk, datgene is wat op God lijkt.

Je zou kunnen zeggen: 'Wel, wanneer mensen visioenen van God hebben gezien, zagen ze Iemand Die eruitzag als een man.' Dat is waar. En toen ze engelen zagen, zagen die er ook uit als mannen. Maar naar alle waarschijnlijkheid was dat een aanpassing van Gods kant. God is een Geest. Voor zover wij weten, heeft God geen fysiek lichaam. Hoe ziet een geest eruit? Ik weet niet of een geest werkelijk een afzonderlijke verschijningsvorm heeft die wij zouden kunnen beschrijven. Wie weet?

Maar God kan beslist verschijnen in elke vorm die Hij wil: een brandende braamstruik, een wolkkolom, een vuurkolom, een menselijke gestalte. God kan verschijnen zoals Hij maar wil. Maar ik denk niet dat ons fysieke uiterlijk lijkt op een zichtbare verschijningsvorm van God, onder andere omdat God onzichtbaar is.

15

Geestelijke vermogens als Gods beeld

Daarom wordt doorgaans aangenomen dat de gelijkenis met God in de mensheid gelegen is in de geestelijke vermogens die mensen hebben. Wij zijn rationele wezens. We kunnen dingen beredeneren zoals God. We kunnen beslissingen nemen zoals God dat doet. De term 'vrije wil' komt niet voor in de Schrift. Maar mensen nemen beslist beslissingen en hebben een wil. En soms nemen ze verkeerde beslissingen, terwijl God liever zou hebben dat ze de juiste beslissingen namen. Dat wijst erop dat we een zekere vrijheid van wil hebben. We hebben een besef van goed en kwaad. We hebben creativiteit.

Zoals ik in een eerdere lezing zei, zijn dieren niet creatief, ook al leveren sommige dieren grote technische prestaties, zoals de spin met zijn spinnenweb, de bever met zijn dammen en vogels met hun nesten, enzovoort. Het zijn grote technische prestaties, maar het zijn geen creatieve prestaties. Deze dieren hebben het ontwerp niet zelf bedacht, zoals de mens een ontwerp bedenkt voor een machine, een gebouw, een kunstwerk, een toneelstuk, een boek of een muziekstuk.

De mensheid schept dingen in zekere zin als het ware uit het niets. Wij scheppen geen gebouwen uit het niets en ook geen machines uit het niets, maar muziek, verhalen en dergelijke bedenken we gewoon zelf. Ik denk dat deze intellectuele en misschien emotionele, wils- en creatieve factoren, die de mens onderscheiden van de andere dieren, ook de kenmerken zijn die wij met God gemeen hebben. Natuurlijk zouden we kunnen zeggen dat wij nog iets anders met God gemeen hebben wat de dieren niet hebben, en dat is spiritualiteit. Naast ons biologische bestaan hebben wij een geest. Iets van Gods Geest werd in Adam geblazen. Later, in hoofdstuk 2, lezen we:

toen vormde de HEERE God de mens uit het stof van de aardbodem en blies de levensadem in zijn neusgaten; zo werd de mens tot een levend wezen.

GENESIS 2:7

De woorden 'adem' en 'geest' zijn in het Hebreeuws hetzelfde. De mens werd daarom een levende ziel nadat geest, of Gods adem, in hem was geblazen. Dat is iets geheimzinnigs.

Maar we zien natuurlijk spiritualiteit bij mensen, zelfs bij mensen die geen christen zijn. Op plaatsen waar God niet bekend is, neemt die spiritualiteit vreemde richtingen aan. Mensen denken dat er geesten in de rotsen of in de bomen zitten, of zij vereren de natuur, hun voorouders of anderen die al lang dood zijn. Mensen hebben duidelijk besef van het geestelijke en niet alleen van het lichamelijke. We hebben geen reden om te geloven dat dieren dat besef hebben. Dit zijn waarschijnlijk de dingen waarvan we zouden kunnen zeggen dat ze het beeld van God vertegenwoordigen dat Hij in de mensheid heeft gelegd en dat niet in de andere dieren aanwezig was.

16

De heerschappij van de mens over dieren

Vers 26 zegt dat God de mens heerschappij gaf, of besloot de mens heerschappij te geven,

En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen!

GENESIS 1:26

In Jakobus hoofdstuk 3 staat dat

Want elke natuur, zowel van wilde dieren en vogels als van kruipende dieren en zeedieren, wordt getemd en is getemd door de menselijke natuur.

JAKOBUS 3:7

Al staat er vervolgens dat geen mens de tong kan temmen. De mensheid heeft allerlei soorten dieren getemd, maar geen enkel dier heeft ooit de mens getemd. Sommige dieren hebben mensen opgegeten, maar geen enkel dier heeft ooit mensen getemd of gedomesticeerd. Je ziet geen apen die mensen domesticeren. Je ziet geen wolven die baby's grootbrengen, behalve in legenden. Nergens zie je dat dieren werkelijk heerschappij over de mens hebben.

Ze hebben wel kracht. Sommige dieren zijn groter en sterker, kunnen ons verrassen en kunnen ons doden. Maar afgezien van brute kracht hebben dieren geen macht over de mens, terwijl de mens bijna elke categorie dieren heeft weten te onderwerpen. We hebben niet alle soorten getemd, maar zelfs de zebra, waarvan men zegt dat hij niet getemd kan worden, is voor een tuig gespannen. Zebra's kunnen in bedwang worden gehouden. De mens houdt dieren in bedwang en temt ze. Dat komt doordat God de mensheid bijzondere voorrechten heeft gegeven die Hij niet aan de dieren gaf, namelijk heerschappij over alle schepselen. De vrees voor de mens zit in de dieren,

totdat ze gedomesticeerd zijn. Een wild paard, dat even wild is als ieder ander wild dier, kan door de inspanningen van de mens worden afgericht en tot een gewillige en krachtige dienaar van de mens worden gemaakt. Dat geldt ook voor de meeste andere dieren. Dat is de heerschappij die God de mensen over de andere dieren heeft gegeven. Je ziet niet dat andere dieren dat met andere dieren doen.

Het is waar dat men soms ziet dat mieren bladluizen hoeden. Dat is een interessante parallel met mensen die vee hoeden. De mieren melken de bladluizen zelfs. Daarom hoeden ze die. Maar ze domesticeren ze niet. De mieren weten trouwens niet wat ze doen. Wanneer ze bladluizen hoeden, weten ze evenmin wat ze doen als wanneer ze hun kolonies bouwen. Dit gebeurt allemaal instinctief. Maar de mensheid gaat er doelbewust toe over dieren te temmen en in bedwang te houden. Geen enkel dier doet het omgekeerde met de mens, en eigenlijk ook niet met andere dieren.

17

God deelt Zijn heerschappij met de mens

We kunnen dus zien dat Gods doel met het maken van de mens — en met ‘mens’ bedoelen we hier de mensheid — was om te delen wat God al had, namelijk de heerschappij over de schepping. Het woord ‘mens’ functioneert duidelijk zowel als aanduiding van het menselijk ras als van het mannelijke geslacht. Ik denk vaak dat dit lijkt op de beweegreden van een man die een bedrijf of een boerderij begint, kinderen krijgt en het aan hen overdraagt om het te besturen. Een vader of moeder beleeft er een zeker genoegen aan om het kind te zien opgroeien en als het ware het familiebedrijf te zien overnemen. Ik denk dat iedere man in de bediening geen groter genoegen zou kunnen hebben dan zijn zonen en dochters te zien opgroeien en de bediening in te zien gaan, en idealiter de bediening te zien overnemen. Het moet voor Billy Graham een grote eer en vreugde zijn om te zien dat zijn zoon Franklin is bijgedraaid en nu in de voetsporen van zijn vader is getreden.

Dat is een ouderlijk instinct dat wij hebben, en ongetwijfeld maakt ook dat deel uit van het beeld van God. God heeft dat ouderlijke instinct blijkbaar en wilde kinderen hebben aan wie Hij het hele familiebedrijf kon delegeren en zelfs overdragen. Hij schiep een prachtige, wonderlijke, volmaakte wereld en zei: ‘Nu heb Ik iemand nodig aan wie Ik haar kan geven. Nu heb Ik iemand nodig die dit voor Mij bestuurt.’ En dus

zei Hij: ‘Laten Wij de mens maken, iemand die veel op Mij lijkt, iemand die veel op Ons lijkt, die dit voor Ons kan besturen, die hier heerschappij over kan hebben, die dit voor Ons kan regeren.’ En dat deed God.

18

Man en vrouw dragen samen Gods beeld

Vers 27 zegt iets belangrijks:

En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen.

GENESIS 1:27

Aan het mannelijke en vrouwelijke wordt hier vrij snel voorbijgegaan, om de symmetrie van het hoofdstuk te bewaren. De symmetrie van het hoofdstuk is te zien in het feit dat elke dag kort wordt behandeld en met vergelijkbare woorden wordt afgesloten, enzovoort. Er worden hier niet veel bijzonderheden over gegeven, maar het is te belangrijk om het niet nader uit te leggen. Daarom begint in hoofdstuk 2, vers 4, een ander verslag van de schepping. Dat is niet in strijd met het eerste, maar richt zich op één belangrijke zaak, en dat is de schepping van man en vrouw. Hier wordt daar vrij snel aan voorbijgegaan.

Natuurlijk roept de formulering van vers 27 de vraag op of dit betekent dat man en vrouw allebei evenzeer naar het beeld van God zijn. Het antwoord lijkt ja te zijn. Ook dat zou weer een reden zijn om aan te nemen dat het beeld van God niet betrekking heeft op het zichtbare uiterlijk. Hoewel mannen en vrouwen er duidelijk uitzien alsof ze tot dezelfde soort behoren—we kunnen zien dat we allemaal mensen zijn—zien we er niet hetzelfde uit. We hebben verschillende lichaamsvormen. Er zijn verschillen tussen ons. Wij dragen niet het lichamelijke beeld van God. Het gaat, zoals ik al zei, om de eigenschappen van verstand, moraal, wil en creativiteit die God heeft en die Hij ons heeft gegeven, en zowel mannen als vrouwen hebben die.

Sommige mensen zeggen dat je zowel man als vrouw nodig hebt om het volledige karakter of de volledige natuur van God te laten zien. Dat is waarschijnlijk waar, maar ik weet niet eens of man en vrouw samen de volledige natuur van God volledig

weergeven. Maar God heeft wel eigenschappen van beide. Hoewel het heel duidelijk is dat er altijd met een mannelijk voornaamwoord naar God wordt verwezen, heeft God eigenschappen die vrouwelijk aandoen. Zo staat er in Jesaja:

Kan een vrouw haar zuigeling vergeten, zich niet ontfermen over het kind van haar schoot? Zelfs al zouden die het vergeten, Ik zal u niet vergeten.

JESAJA 49:15

zegt God.

Aan de andere kant weten we dat God het hart van een vader heeft.

19

God, geslacht en mannelijke beeldspraak

We moeten niet denken dat God werkelijk van enig geslacht is, want geslacht wordt bepaald door biologie en anatomie. Wanneer een baby wordt geboren, weet je al voordat die ook maar één woord spreekt of het een jongetje of een meisje is. En het zal nog geruime tijd geen woord spreken, maar door de anatomie weet je het meteen. Mannen en vrouwen verschillen in anatomie en biologie, en ongetwijfeld ook in psychologische gerichtheid. Want mannen en vrouwen hebben over het algemeen duidelijk verschillende sterke kanten op het gebied van persoonlijkheid, karakter en aanleg. Maar God heeft geen biologie en daarom is Hij mannelijk noch vrouwelijk. Ik ben ervan overtuigd dat de beste eigenschappen van mannen en vrouwen afspiegelingen zijn van overeenkomstige eigenschappen in God—ongetwijfeld zwakke afspiegelingen.

God is niet mannelijk. Maar er is beslist een reden waarom Hij in de hele Schrift met een mannelijk voornaamwoord wordt aangeduid. Hij wordt altijd een koning genoemd, geen koningin; een vader, geen moeder. De beeldspraak die voor God wordt gebruikt, is mannelijke beeldspraak. Dat komt niet doordat God van nature mannelijk is, maar doordat de gebruikte beelden—de verhouding waarin God tot Zijn volk staat—lijken op die van een koning of die van een vader. Dat verschilt enigszins van de verhouding van mensen tot hun moeder. De verhouding die God met deze menselijke

metaforen probeert te verduidelijken, houdt in dat God Zich, wat Zijn verhouding tot ons betreft, eigenlijk vooral vereenzelvigd met de mannelijke ouder. Al heeft Hij ook het hart van een moeder, daar ben ik zeker van.

Door dat te zeggen doen we in geen enkel opzicht afbreuk aan God. We proberen niet over te stappen op een genderneutrale manier van spreken over God of Jezus of iets dergelijks. Het is eenvoudigweg zo dat God geen geslacht heeft. Maar de analogieën en metaforen die Hij gebruikt, en die bedoeld zijn om ons te leren wat voor verhouding Hij met ons heeft, zijn vaak—over het algemeen—die van de mannelijke ouder, de mannelijke heerser of iets dergelijks. Omdat de mannelijke ouder en de mannelijke heerser doorgaans de gezagsdrager in het gezin of in het land zijn geweest, is dat in de meeste gevallen de beste vergelijking.

20

Het oorspronkelijke plantaardige voedsel

We zien dus dat God hen maakte en hun het gebod gaf de aarde te vullen. Hij gaf hun elke plant, en Hij gaf ook alle dieren elke plant om te eten. Ik neem aan dat er planten waren die nu giftig zijn, maar dat toen niet waren. Er waren dieren die nu vleeseters zijn, maar dat toen niet waren. We lezen pas na de zondvloed over toestemming voor mensen om dierlijk voedsel, dat wil zeggen vlees, te eten. Dan zegt God in Genesis 9 uitdrukkelijk tegen hem:

Nu mag u elk levend wezen eten, zoals Ik u ook de groene planten gegeven heb.

GENESIS 9:3

God breidt het voedingspatroon van de mens dus later uit, na de zondvloed. Maar in het begin was het kennelijk Gods bedoeling dat de mens alleen planten at, en ook de dieren aten alleen planten.

Iemand zal zeggen:

Maar zijn sommige dieren er niet voor gemaakt om vlees te eten?

Dat zou ons in een lange discussie kunnen brengen waar we niet genoeg tijd voor hebben. Maar er zijn dieren waarvan de tanden en misschien ook het spijsverteringsstelsel vanaf het begin geschapen lijken te zijn om vlees te verteren en te eten, al is dat niet altijd duidelijk. Van een hond zouden we zeker zeggen dat dit het geval is. We zien hem als een vleeseter, maar honden eten ook ander voedsel. Ze eten vrijwel alles. Het zijn alleseters.

Het landzoogdier met het grootste aantal scherpe tanden ter wereld is de possum, de opossum. Wij zeggen possum, maar de opossum heeft vijftig tanden in zijn bek die eruitzien als die van een vleeseter. En geen enkel ander landzoogdier heeft er zoveel. Toch is de possum een alleseter. Hij eet net zo graag kaki's als welke soort vlees dan ook. Maar zijn tanden zijn veelzijdig, en ongetwijfeld hebben dieren die God met deze veelzijdige tanden heeft gemaakt hun dieet uiteindelijk uitgebreid met vlees. Maar aanvankelijk aten ze alleen plantaardig voedsel. De panda ziet eruit als een vleeseter, maar hij eet alleen bamboescheuten. We kunnen er dus niet helemaal zeker van zijn dat een dier oorspronkelijk ontworpen is om vlees te eten, alleen omdat het nu bekendstaat als vleeseter en eruitziet alsof het daarvoor ontworpen is. Dat is moeilijk te zeggen.

21

Dierlijke dood vóór de zondeval

Er is ook nog een andere overweging. Dieren die nu jagen en dierlijk voedsel eten, zouden ontworpen kunnen zijn als aaseters, dat wil zeggen om dode dieren te eten. Dit roept natuurlijk de vraag op of God bedoelde dat dieren vóór de zondeval zouden sterven, en ik denk dat Hij dat inderdaad bedoelde. Ik beseft dat mensen denken dat de dood er pas vanaf de zondeval was. Het is waar dat de zondeval vrij vroeg plaatsvond. Ik weet niet of er daarvoor ooit iets is gestorven. En er staat inderdaad:

Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben.

ROMEINEN 5:12

Maar daar wordt specifiek over de menselijke dood gesproken, want er staat:

Want omdat de dood er is door een mens, is ook de opstanding van de doden er door een Mens.

1 KORINTHE 15:21

Het gaat duidelijk over de menselijke ervaring. Mensen sterven vanwege de zonde. Mensen zullen vanwege Christus worden opgewekt.

Maar hoe zit het met dieren? Voor zover ik het begrijp, heeft God dieren niet onsterfelijk gemaakt. Zelfs mensen waren niet onsterfelijk, behalve in potentie. Als ze van de Boom des levens aten, zouden ze eeuwig leven. Maar blijkbaar waren ze slechts in potentie onsterfelijk, want Hij zei:

maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven.

GENESIS 2:17

God heeft dus zelfs mensen niet intrinsiek onsterfelijk gemaakt, maar slechts in potentie onsterfelijk. Als ze van de juiste boom eten en niet van de verkeerde boom, zullen ze eeuwig leven.

De dieren hebben misschien zelfs nooit die mogelijkheid gekregen om onsterfelijk te zijn. Het zijn dieren, en daarom is er goede reden om te geloven dat God nooit bedoeld heeft dat dieren eeuwig zouden leven. Ze zouden een bepaalde levensduur hebben, zich voortplanten en sterven. Stel je voor dat muizen nooit stierven. Stel je voor dat kakkerlakken nooit stierven, of vliegen. Ik geloof echt niet dat het deel uitmaakte van Gods volmaakte plan om onsterfelijke huisvliegen te hebben.

Dus zelfs als dieren volgens mij oorspronkelijk niet gemaakt waren om andere, levende dieren te eten, kan het zijn dat iemand de kadavers moest opruimen. Misschien zijn de hyena's gemaakt om vlees te eten, maar geen levend vlees. Ik weet het niet. Ik ben er niet zeker van. Ik opper alleen ideeën die mij het overwegen waard lijken.

We komen hierop terug en zullen het over de sabbat hebben. Of misschien zullen we het daarover hebben nadat we de geestelijke implicaties van Genesis 1 hebben besproken, want dat zou misschien de betere plek zijn om het te behandelen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 1:14
- Johannes 9:4
- Johannes 9:5
- Romeinen 13:12
- Johannes 14:19
- Hebreëën 2:8
- Hebreëën 12:2
- 2 Petrus 1:19
- Maleachi 4:2
- Jesaja 60:1-2
- Jesaja 60:3
- Genesis 1:20-23
- Genesis 1:24-25
- Job 40:12
- Job 41
- Genesis 1:26-31
- Genesis 1:26
- Genesis 11:5-7
- Exodus 15:11
- Genesis 2:7
- Jakobus 3:7
- Genesis 1:27
- Jesaja 49:15
- Genesis 9:3
- Romeinen 5:12
- 1 Korinthe 15:21
- Genesis 2:17

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.